

**ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ԳԱՄԲԱՆԱԿԱՆ ԽՈՍՔԸ՝ ԱՍՎԱԾ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ա ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՆԳՈՒՅՅԱԼ
ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ
(8 հուլիսի, 1999 թ.)**

Պատմահայր Խորենացին դարերու խորքէն մեզի աւանդած է անհերքելի ճշմարտութիւն մը, ըսելով. «Թէպէտ և եմք ածու փոքր, և թուով յոյժ ընդ փոքու սահմանեալ, սակայն քազում գործք արութեան գտանին գործեալ և ի մերում աշխարհիս արծանի գրոց յիշատակին» («Պատմութիւն Յայոց»,... Գիրք Ա, գլ. 2): Յայրենիքները կը կերտուին արութեան գործերով միայն, ազգերը կ'անմահանան արութեան գործերով միայն ու արութեան գործը միայն վասն հաւատոյ ու վասն հայրենեաց արեան վկայութիւն մը չէ, այլ հոգեմտաւոր ստեղծագործութեան, հաւատքի առաքելութեան և ազգային հայրենական ծառայութեան ճամփով ինքընծայումն է քարծրագոյն աստիճանի՝ յանձնառութեամբ Աստուծոյ, Յայրենիքին, Եկեղեցւոյ ու Ազգին: Արութեան գործին ետոյն կեցող մարդը հաւատքի մարդն է, յանձնառու մարդն է, մարդն է զսպանակը գործին, ինչպէս Աստուածաշունչը կ'ըսէ. «Մարդ է, որ գործէ զերկիր»:

Արութեան գործերով իր կեանքը արծելորեց, արութեան գործերով մեր հաւաքական ազգին կեանքը հարստացուց, մեր թուրին սիրելի Վեհափառ Յայրապետը՝ երջանկայիշատակ Տ. Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Յայոց Կաթողիկոսը ու ինձի համար սա պահուն Գարեգին Վեհափառի մասին խօսիլ՝ սոսկ դամբանական մը խօսիլ չէ, այլ վկայութիւն մըն է, այն կենդանի վկայութեան մասին, որ ինքնին եղաւ Գարեգին Վեհափառինը, այն յանձնառու վկայութեան մասին, որուն ականատեսը, հիացողը և հետևողը եղայ ես և ինձի նման

ուրիշներ, ամբողջ քառասուն տարիներ: Ես Գարեգին Վեհափառին մեջ առաջին հերթին ճանչցայ ուսուցիչը, ուսուցիչ եղաւ Աճ քառին վաւերական հասկացողութեամբ, ոչ գիտութիւն ջամբող, ոչ տեսութիւն փոխանցող, այլ ոգի ներարկող, հաւատք ջամբող՝ մարդուն մեջ մարդը, քրիստոնեան և հայը կերտող առաքելատիպ ուսուցիչ: Մարդու պատրաստութիւնը մեր սիրելի Վեհափառին համար եղաւ առանցքային մտահոգութիւն իր վարդապետութենէն մինչև իր կաթողիկոսութիւն, հաւատաց մարդու արժեքին, մարդ պատրաստեց և մարդու պատրաստութեան համար գոհեց ամէն ինչ, նույնիսկ իր կեանքը, որովհետև հաւատաց, որ եկեղեցին եկեղեցի կը դառնայ հաւատքի մարդերով, ազգը ազգ կը դառնայ յանձնառու մարդերով, հայրենիքը հայրենիք կը դառնայ ծառայասէր, ազգանուէր պատասխանատուներով:

Երկրորդ՝ ես Գարեգին Վեհափառին մեջ ճանչցայ մտաւորականը, մտաւորական չեղաւ Աճ միայն գիրք գրելով, դասախօսութիւն տալով, այլ իր իւրայատուկ աշխարհայացքով, մտածելու, իր միտքը դասաւորելու, ինք գինք արտայայտելու, ինք գինք ըլլալու իւրայատուկ կոչով: Գիրքը եղաւ իր ամենէն սիրելի և հաւատարիմ բարեկամը: Միայն գիրք չտպեց, այլ ապրեցաւ գրքի առաջ բերած զգացողութեան մեջ իր գրասեղանին մօտ: Իր մնջասենեակի մեջ, իր ճամփորդական պայուսակի մեջ գիրքը եղաւ իր հետ մնայուն ներկայութիւն, որովհետև գրքին մեջ թուղթէն, գիրէն անդին տեսաւ հոգին, հաւատքը ու տեսիլքը:

Երրորդ՝ ես Գարեգին Վեհափառին մեջ ճանչցայ միջեկեղեցական յարաբերութեանց ռաիվիրան Դայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ: Դաւատաց Եկիւմենիկ շարժումին կարեւորութեան, հաւատաց, որ այս շարժումը կենսական պահանջք է նաև մեր Եկեղեցւոյ, բացաւ մեր Եկեղեցին ուրիշներուն, յարգեց օտարը, սակայն չդարձաւ օտարամոլ, եղաւ մեր հոգեմտաւոր արժեքներու լաւագոյն դեսպաններէն մէկը միջազգային գետնի վրայ:

Եւ չորրորդ՝ տիպար ուսուցչին, իրաւ մտաւորականին և հաւատաւոր Եկիւմենիստին կողքին և անոնցմէ առաջ ու դեռ ավելի՛ն Գարեգին Վեհափառ եղաւ Աստուծոյ հաւատարիմ ծառան: Իր կեանքը ըմբռնեց որպէս ամբողջական ծառայութիւն, իր կեանքը իրագործեց որպէս յանձնառու ծառայութիւն Աստուծոյ, Եկեղեցւոյ, հայրենիքին ու ազգին: Տասնութ տարիներ շարունակ կաթողիկոսական գահին վրայ Սեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան գործեց, ծառայեց, մեր Աթոռը շննցուց իր ծառայութեամբ, իր հաւատքի առաքելութեամբ, իր ներքին թէ արտաքին երեսներով: Զորս տարիներ առաջ, երբ Աստուծոյ ծայրը կանչեց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնէն, եկաւ հոս ու վերանորոգ հաւատքով ու տեսիլքով իր հաւատքը, իր քրտինքը խառնեց հայրենի հողին, ծառայեց այստեղ Մայր Աթոռի ճամփով մեր հայրենիքին, մեր ազգին ու մեր Եկեղեցւոյ, և մենք բոլորս շատ լաւ գիտենք այն մեծ իրագործումներուն մասին, որ իր գահակալութեան կարճ ժամանակի ընթացքին մեր սիրելի Վեհափառը իրագործեց Մայր Աթոռ Ա. Էջմիածնէն ներս:

Ահաւասիկ, սիրելի ներկաներ, Ամենայն Դայոց մեր սիրելի Գարեգին Վեհափառը եղավ Պատմահօր բառերով իր կեանքը արութեան գործերով

լեցուցած, իր ազգին կեանքը արութեան գործերով պտղաւորած ու հարստացուցած այս մեծ ուսուցիչը, Սեւրոպ Մաշտոցի այս բանիբուն աշակերտը, Քրիստոսի Աւետարանի այս վեհ քարոզիչը և մեր բոլորիս սիրելի Ամենայն Հայոց Հայրապետը:

Սիրելի Վեհափառ, վկայութիւն մըն է, զոր տուի քո մասին ամփոփ գծերով և գիտակ եմ, թէ ինչ որ ըսի, ոչինչ է այն մեծ անձին դիմաց, որ դուն եղար, այն մեծ ծառայութեան դիմաց, որ դուն կատարեցիր: Քառասուն տարիներ հետեւեցայ քեզի, դուն առաջնորդեցիր իմ քայլերս աշակերտութենէն մինչև սարկաւագութիւն, սարկաւագութենէ մինչև կաթողիկոսութիւն: Ձեզ հետ միասին մտածեցինք, միասին ծրագրեցինք, միասին պայքարեցանք, միասին ծառայեցինք Հայ Եկեղեցւոյ, հայրենիքին ու հայութեան: Սա պահուն ես կ'իշխեմ այն ուխտը, զոր միասնաբար կատարեցինք Ամթիլիասի մէջ, երբ միւռոնը իմ գագաթիս վրայ հեղիր, մենք հոն ըսինք՝ պիտի շարունակենք մեր ծառայութիւնը մէկ հայրենիքի, մէկ ազգի, մէկ Եկեղեցւոյ անխախտ սկզբունքով ու վառ տեսիլքով: Ես կը հաւատամ, որ այս է պատգամը Վեհափառ Հայրապետի:

Քիչ յետոյ, սիրելի Վեհափառ, երբ հողին յանձնենք քեզ, մենք հողին պիտի յանձնենք այն, որ հողին կը պատկանի, սակայն քու արութեան գործերով վեր պիտի մնաս գերեզմանի փոսէն, պիտի մեծնաս, պիտի անմահանաս, դառնալով հայոց պատմութեան մտքի ու հոգիի գագաթներէն մէկը: Վսեմդ Վեհափառ, տուր մեզի վերջին օրհնութիւնդ, որպեսզի մենք քու ծառայութեամբդ զօրացած, քու տեսիլքովդ զօրացած քալենք նոյն ճամփէն, մէկ հայրենիքի, մէկ ազգի, մէկ Եկեղեցւոյ տեսիլքով, հաւատքով ու յանձնառութեամբ:

Թող Աստուած անաստան պահէ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը, իր Լուսաւորչահիմն ու առաքելատիպ առաքելութեամբ: Թող Աստուած առաւել զօրացնէ մեր բոլորիս սիրելի հայրենիքը մեր բոլորի գործոն ու անմիջական մասնակցութեամբ: Թող Աստուած անաստան պահէ մեր ժողովուրդը, առաջնորդելով մեր ժողովուրդի բոլոր զաւակները դէպի մեր պատմութեան և մեր ժողովուրդին պայծառ ապագան. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: